Hukuk Bölümü 2011/53 E. , 2011/159 K.

- DAVACI KURUMUN, MÜLKIYETI BIR VAKFA AIT OLUP KIRAYA VERDIĞI TAŞINMAZ ÜZERINDEKI YAPILARIN, 3194 SAYILI İMAR KANUNU'NUN 18. MADDESI ÇERÇEVESINDE IMAR UYGULAMASI YAPILARAK ENCÜMEN KARARI ILE KAMULAŞTIRILMASI IŞLEMININ İDARE MAHKEMESINCE IPTALINE KARAR VERILMESINDEN ÖNCE, BU IŞLEME DAYANILARAK YIKTIRILMASINDAN DOLAYI UĞRANILAN ZARARIN TAZMINI ISTEMIYLE AÇILAN DAVANIN İDARİ YARGI YERİNDE ÇÖZÜMLENMESININ GEREKTIĞI HK.

- İMAR KANUNU (3194) Madde 18
- UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAKKINDA KANUN (2247) Madde 27
- UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAKKINDA KANUN (2247) Madde 13
- UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAKKINDA KANUN (2247) Madde 10
- İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU (2577) Madde 24
- İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU (2577) Madde 12
- İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU (2577) Madde 2

"İçtihat Metni"

Davacı : Vakıflar Genel Müdürlüğüne izafeten Adana Bölge Müdürlüğü

Vekili : Av. S.T.K.

Davalı : Tarsus Belediye Başkanlığı

Vekili : Av. M. E.S., Av.E.S.S.

O L A Y : Davacı vekili, dava dilekçesinde; davalı Tarsus Belediyesinin, 25.04.2001 tarih ve 106/1271 sayılı yazısı ile mülkiyeti Mazbut Veliyettin Efendi Vakfına ait Mersin İli, Tarsus İlçesi, Camiatik Mah.' de bulunan tapunun 558 ada, 12 parselinde kayıtlı 170m² sahalı taşınmazda, 3194 sayılı İmar Kanunun 18. maddesi çerçevesinde imar uygulaması yapılarak, İdarelerinin mülkiyetindeki taşınmazın 38m²'si D.O.P. alınmak sureti ile yeşil alanda bırakılarak, geriye kalan132 m²'sinin 3819 ada, 5 parselde hisselendirilmesinin ve 558 ada, 12 parsel üzerindeki 1 adet ev ve 6 adet dükkan vasıflı yapıların kamulaştırılmasının 04.01.2001 tarih ve 21 sayılı Encümen Kararı ile uygun görüldüğü ve yine 27.03.2001 tarih ve 638 sayılı Encümen Kararı ile kamulaştırma bedeli olarak tespit edilen 5.856.255.000 TL'nin kısıtlamasız olarak milli bankalardan birine bloke edilmesinin uygun görüldüğünün kendilerine 08.05.2001 tarihinde tebliğ edildiğini;

İdarelerince, 23.05.2001 tarih ve 431-792 sayılı yazı ile Adana 1. İdare Mahkemesinin 2001/782 Esas sayısı ile dava açılarak imar uygulamasının ve kamulaştırma kararının iptali için yürütmeyi durdurma talepli olarak başvurulduğunu ve dava sonuçlanıncaya kadar taşınmaz üzerinde herhangi bir işlem yapılmamasının davalı Belediye'ye bildirildiğini; ancak 06.06.2001 tarihinde, kamulaştırılmasına karar verilen yapıların Tarsus Belediyesince yıktırılmış olduğunun tespit edildiğini; yıkımın gerçekleştiği tarih hakkında davalı Tarsus Belediyesinden bilgi istenildiğini, cevaben kiracılarına 30.04.2001 tarihinde tebligat yapılarak 15 gün süre verildiğinin, yıkımın verilen sürenin akabinde 15.05.2001 tarihinde davalı Belediye tarafından yapıldığının anlaşıldığını;

Dava konusu taşınmazda yapılan imar plan uygulaması ve kamulaştırmanın iptali için açılan davanın, Mersin 1. İdare Mahkemesinin E:2002/603, K:2003/841 sayılı ilamı ile, imar planının ve kamulaştırmanın iptaline karar verilerek sonuçlandığını ve Tarsus Belediyesince kararın temyiz edildiğini, Danıştay 6. Dairesinin E:2004/4208, K:2006/1868 sayılı ilamıyla onandığını, davalı tarafın karar düzeltme isteminin de aynı Dairenin 07.07.2008 tarih ve E:2006/6959, K:2008/4735 sayılı ilamı ile reddedildiğini; kararın idarelerine 19.09.2008 tarihinde tebliğ edildiğini; bu karar ile davalı idarenin eylemlerinin haksızlığı da kesinleşmiş olduğundan; Tarsus Belediyesine yazı yazılarak kesinleşen iptal kararı üzerine yapılan işlemler hakkında bilgi istenildiğini ve idarelerince kiralanan yapıların yıkımı neticesinde yıkımdan bu güne kadar olan kira kaybı (63.330,44 TL) ve hesaplanan faizi (68.725,41 TL) ile birlikte 132.055,85 TL tazminatın kendilerine ödenmesinin istenildiğini, ancak 16.03.2009 tarihli cevabi yazı ile bu bedelin ödenmeyeceğinin bildirildiğini; ancak Kurumlarının, Genel Müdürlükleri ve mazbut vakıflara ait taşınmazların kiralanması sureti ile elde ettiği gelirlerle devletin Anayasada öngörülen sosyal devlet ilkesi gereklerini yerine getiren ve genel bütçeden hiçbir geliri olmayan özel bütçeli bir kamu idaresi olduğunu; ayrıca kamulaştırma işleminin iptali için açılan dava neticesinde Tarsus Belediyesi tarafından öngörülen kamulaştırma bedelinin de tahsil edilemediğini; İdarelerinin davalı Belediye tarafından yapılan işlemler neticesinde, yıkım işlemine kadar elde ettiği kira gelirinden ve nemalarından yoksun kaldığını ve büyük zarara uğradığını ifade ederek, sonuç itibariyle; davalı Tarsus Belediyesince yapılan uygulama neticesinde uğradıkları 132.055,85 (yüzotuzikibin ellibeşTL seksenbeş Krş) TL zararın, fazlaya dair hakları saklı kalmak kaydı ile taraflarına ödenmesine karar verilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

Davalı İdare vekilince, birinci savunma dilekçesinde; idarenin hizmet kusuru esasına dayanan davada idari yargının görevli olduğu öne sürülerek, görev itirazında bulunulmuştur.

TARSUS 2. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ: 02.11.2010 tarihli celsede ve E:2009/275 sayı ile, dava konusu yerin vakıf malı olduğu, bu malın devlet malı sayılamayacağının anlaşıldığı gerekçesiyle davalı vekilinin görev itirazının reddine karar vermiştir.

Davalı İdare vekilince, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemiyle başvuruda bulunulması üzerine, dilekçe ve ekleri Danıştay Başsavcılığına gönderilmiştir.

DANIŞTAY BAŞSAVCISI; 2577 sayılı idari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2'nci maddesinin 1'inci fıkrasının (b) bendinde, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davalarının, idari dava türleri arasında sayılmış bulunduğu; dosyanın incelenmesinden; davacıya ait Tarsus ilçesi, Camiatik Mahallesi, 588 ada, 12 sayılı parselde bulunan taşınmazın, Tarsus Belediye Encümeni tarafından kamulaştırılmasına karar verildiği; bu karar üzerine, yıkım işleminin gerçekleştirildiği; davacı idare tarafından ise, Mersin İdare Mahkemesinin E:2002/1603 esasında kamulaştırma işleminin iptali istemiyle dava açıldığı; 30.9.2003 gün ve K:2003/841 sayılı kararla anılan işleminin iptal edildiği; bu iptal kararının da, Danıştay tarafından onanarak kesinleştiği; bunun üzerine, yıkılan binadan elde edilen kira gelirinden yoksun kalındığı ileri sürülerek, toplam 63.330.44 lira kira gelirinin yasal faizi ile birlikte tazmini istemiyle bakılan davanın açıldığının anlaşıldığı; yıkım işleminin dayanağı olan kamulaştırma işleminin, kamu idaresinin bir organı tarafından idareye özgü bir yetki kullanılarak tesis edilmiş tek yönlü kesin ve yürütülmesi gerekli bir idari işlem niteliğinde olduğu, bu işlemin uygulaması niteliğinde olan yıkım işleminin oluşturduğu iddia

olunan zararın tazmini talebiyle açılan davanın da, 2577 sayılı idari Yargılama Usulü Kanununun 12'nci maddesi delaletiyle açılan ve, tanımı aynı Kanunun 2'nci maddesinin 1'inci fıkrasının (b) bendinde yapılan, bir tam yargı davası olduğu; idarenin eylem ve işlemlerinden ve bu işlemlerin uygulanmasından doğan zararların tazminini konu olan tam yargı davalarının görüm ve çözümünün ise, Anayasanın 125'inci maddesi ile 2575 sayılı Kanununun 24, 2576 sayılı Kanunun 5'inci maddeleri uyarınca idari yargı yerlerine ait bulunduğu; bu bakımdan; kamulaştırma kararının uygulanması amacıyla gerçekleştirilen yıkım işlemi sonucu yoksun kalınan kira gelirinin tazminine ilişkin bulunan dava konusu uyuşmazlığın idari yargı yerinde çözümlenmesinin, görev ayrımına ilişkin kurallara uygun bulunduğu gerekçesiyle; 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve işleyişi Hakkında Kanun'un 10'uncu maddesi uyarınca olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına ve dosyanın uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

Başkanlıkça, 2247 sayılı Yasa'nın 13. maddesine göre Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın da yazılı düşüncesi istenilmiştir.

YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI; Davacı Kurumun, mülkiyeti Mazbut Veliyettin Efendi Vakfına ait Mersin İli, Tarsus İlçesi, Camiatik Mahallesi 588 ada 12 sayılı parselde kayıtlı taşınmazda bulunan 1 adet ev ve 6 adet dükkân vasıflı yapının 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18. maddesi çerçevesinde imar uygulaması yapılarak 27.3.2001 tarihli Encümen kararı ile kamulaştırıldığı, bu kamulaştırma kararının iptali talebiyle açılan dava sonunda Mersin 1. İdare Mahkemesinin 30.9.2003 tarih ve 2002/603 esas 2003/841 karar sayısı ile kamulaştırma işleminin iptal edildiğini ve iptal kararının Danıştay 6. Dairesinin 11.4.2006 tarih ve 2004/4208 esas 2006/1868 karar sayılı ilamı ile onandığı, ancak taşınmaz üzerindeki binaların 15.5.2001 tarihinde davalı idare tarafından yıktırılmış olması nedeniyle kira geliri ve nemalarından yoksun kaldığını belirterek, uğradığı zarara karşılık fazlaya ilişkin hakları saklı tutulmak kaydıyla 132.055 TL'nin tazmini istemiyle Tarsus 2. Asliye Hukuk Mahkemesine dava açtığı, davalı idare tarafından görev itirazında bulunulması üzerine olumlu görev uyuşmazlığının çıkarıldığı; Anayasa'nın 125/son madde ve fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü bulunduğu kurala bağlanmış; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunun 2/1-b maddesi gereğince idari eylem ve işlemlerden dolayı zarara uğrayanlar tarafından açılan tam yargı davalarının, idari dava türleri arasında sayılmış olduğu; davanın, davacıya ait taşınmaz üzerindeki binanın davalı belediye tarafından yapılan kamulaştırma işleminin İdare Mahkemesince iptaline karar verilmesinden önce, bu işleme dayanılarak yıktırılmasından dolayı uğranılan zararın ödenmesine hükmedilmesi istemiyle açıldığı; davalı idarenin, dava konusu uyuşmazlığın imar planı uygulamasından kaynaklanan hizmet kusuru nedeniyle idarenin eyleminden kaynaklanan bir uyuşmazlık olduğundan, davanın idari yargıda görülmesi gerektiğini iddia ettiği; davacı tarafından Tarsus 2. Asliye Hukuk Mahkemesinde açılan tazminat davasında, kamulaştırılan taşınmazdaki binaların, kamulaştırma işleminin iptal edilmesinden önce Belediye tarafından yıktırılması sonucu davacının mahrum kaldığı kira ve nemaların tazmini dava konusu edilmiş olduğu, davacının davasını idarenin bir işleminin uygulamasından doğan zararının giderilmesi istemiyle açtığının görüldüğü; açıklanan nedenlerle, idarenin kamu gücüne dayalı, re'sen ve tek yanlı irade açıklaması şeklinde tesis edilen kamulaştırma işlemi nedeniyle meydana gelen zararın tazmini istemiyle açılan davanın 2577 sayılı Kanunun 2/1 -b maddesinde yer alan idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan zarar görenler tarafından açılan tam yargı davaları kapsamında idari yargı yerinde çözümlenmesi gerektiğinin düşünüldüğü, bu nedenle Danıştay Başsavcılığının 2247 sayılı Yasanın 10. maddesi gereğince yapmış olduğu başvurunun kabulü ile Tarsus 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2009/275 esas sayılı görevlilik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerektiği yolunda yazılı düşünce vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Ramazan TUNÇ, Sıddık YILDIZ, Ayper GÖKTUNA, Muhittin KARATOPRAK ve Sedat ÇELENLİOĞLU'nun katılımlarıyla yapılan 04.07.2011 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dava dosyası üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, davalı vekilinin anılan Yasa'nın 10/2. maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Danıştay Başsavcılığı'nca, 10. maddede öngörülen biçimde olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mehmet BAYHAN ile Danıştay Savcısı Mehmet AKKAYA'nın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ :

Dava, davacı Kurumun, mülkiyeti bir vakfa ait olup kiraya verdiği taşınmaz üzerindeki yapıların, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18. maddesi çerçevesinde imar uygulaması yapılarak Encümen kararı ile kamulaştırılması işleminin İdare Mahkemesince iptaline karar verilmesinden önce, bu işleme dayanılarak yıktırılmasından dolayı uğranılan zararın ödenmesine hükmedilmesi istemiyle açılmıştır.

Anayasa'nın 125. maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu kurala bağlanmış; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari Dava Türleri ve İdari Yargı Yetkisinin Sınırı" başlıklı 2. maddesinin (1/b) bendinde, İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları idari dava türleri arasında sayılmış; aynı Kanun'un 12. maddesinde "İlgililer haklarını ihlal eden bir idari işlem dolayısıyla Danıştaya ve idare ve vergi mahkemelerine doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine, bu hususta kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava süresi içinde tam yargı davası açabilirler. Bu halde de ilgililerin 11 nci madde uyarınca idareye başvurma hakları saklıdır." denilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden, davacı Kurumun, mülkiyeti Mazbut Veliyettin Efendi Vakfına ait Mersin İli, Tarsus İlçesi, Camiatik Mahallesi, 588 ada, 12 parselde kayıtlı taşınmazda bulunan 1 adet ev ve 6 adet dükkan vasıflı yapıyı kapsayan alanda, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18. maddesi çerçevesinde 1998 tarihinde imar uygulaması yapıldığı daha sonra yapıların kamulaştırılmasının 04.01.2001 tarih ve 21 sayılı Encümen Kararı ile uygun görüldüğü, davacı Kurum tarafından şuyulandırma işleminin ve kamulaştırma kararının iptali istemiyle açılan davada, Mersin İdare Mahkemesinin 30.9.2003 gün ve E:2002/603, K:2003/841 sayılı kararı ile dava konusu işlemlerin iptal edildiği, bu iptal kararının Danıştay tarafından onanarak kesinleştiği; ancak taşınmaz üzerindeki yapıların 15.5.2001 tarihinde davalı Belediye tarafından yıktırılmış olması nedeniyle, davacı tarafından kira geliri ve nemalarından yoksun kalındığı belirtilerek, uğranılan zararın tazmininin istenildiği, İdarece istenilen bedelin ödenmeyeceğinin bildirilmesi üzerine; fazlaya ilişkin hakların saklı kalması kaydıyla 132.055 TL'nin tazmini istemiyle Tarsus 2. Asliye Hukuk Mahkemesine dava açıldığı anlaşılmıştır.

Yıkım işleminin dayanağı olan 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18. maddesine göre yapılan imar uygulaması ve Belediye Encümeni Kararıyla tesis edilen kamulaştırma işlemlerinin, kamu idaresinin bir organı tarafından idareye özgü bir yetki kullanılarak tesis edilmiş tek yönlü kesin ve yürütülmesi gerekli idari işlemler niteliğinde olduğu açıktır.

Olayda, İdare Mahkemesinde açılan iptal davasının karara bağlanması üzerine, iptal davasının konusunu oluşturan işlemin uygulaması niteliğindeki olan yıkım işlemi nedeniyle yoksun kalınan maddi hakların idarece tazminine yönelik olarak dava açılmış

olup, bu davanın, 2577 sayılı Yasa'nın yukarıda hükmü yazılı 12. maddeye göre iptal davasının karara bağlanması üzerine açılmış bir tam yargı davası olduğu ve bu davanın görüm ve çözümünde idari yargı yerinin görevli bulunduğu sonucuna varılmıştır.

Belirtilen durum karşısında, davanın görüm ve çözümü idari yargı yerinin görevine girdiğinden, Danıştay Başsavcısı'nın başvurusunun kabulü ile davalı İdarenin görev itirazının, Asliye Hukuk Mahkemesince reddine ilişkin kararın kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Danıştay Başsavcısı'nca yapılan BAŞVURUNUN KABULÜ ile davalı vekilinin GÖREV İTİRAZININ REDDİNE İLİŞKİN Tarsus 2. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 02.11.2010 tarih ve E:2009/275 sayılı KARARININ KALDIRILMASINA, 04.07.2011 gününde Üyeler Mahmut BİLGEN ve Ramazan TUNÇ'un KARŞIOYLARI ve OYÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

KARŞI OY YAZISI

3194 sayılı İmar Kanunun 18/10. maddesi uyarınca "Bu maddede belirtilen kamu hizmetlerine ayrılan yerlere rastlayan yapılar, belediye veya valilikçe kamulaştırılmadıkça yıktırılamaz."

16.5.1956 gün ve 1956/1-6 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme kararı uyarınca istimlak işlemlerine girişilmeksizin idare tarafından taşınmazına el atılan kişinin ilgili kamu tüzel kişiliği aleyhine el atmanın önlenmesi veya el atılan taşınmazın mülkiyetinin kamu tüzel kişiliğine devri karşılığında tazminat davası açabilir. Yargıtay 5. Hukuk Dairesinin istikrarlı kararlarında da, bu tür davaların kamulaştırmasız el atma davası olarak adli yargı yerinde görülmesi gerektiği kabul edilmiştir(Y5HD. 1.5.2006, E.2006/2677,K.2006/5324) Bu bakımdan; uyuşmalığın adli yargı yerinde çözülmesi gerektiği, Danıştay Başsavcılığının 2247 sayılı Yasanın 10. maddesi uyarınca yaptığı başvurunun reddine karar verilmesi düşüncesinde olduğumuzdan değerli çoğunluğun aksi yönde oluşan görüşüne katılamıyoruz. 04.07.2011

Üye

Mahmut BİLGEN

Üye

Ramazan TUNÇ